

Tělocvičná jednota Sokol Liberec I.

Nazdar!

Sokolské souzvuky

č. 5 - květen 2017

Ročník 7.

*Vlast svou máš nade vše milovat,
to ve hvězdách zlatě je psáno
a kratšího slova nad zákon ten
zákona není dáno!*

(Jan Neruda - „Písně kosmické“)

Obsah:

Úvodní slovo

Prapory na každou sokolovnu

Metodika

„Země vstává“- kuželová verze podiové skladby, verze se šálou

Jaro v hodinách přeškoláků

Her není nikdy dost („Na dvojníky“, „Minutová honička“, „Závod slonů“)

Nejenom pohybem živ je sokol

Národní identita – zastavení 15 – české národní obrození

Dopisy Boženy Němcové

Myšlení bolí – myseme! 155 let od založení našeho nejdůl. spolku

Je sokol bystrý pták....Můj dědeček Fr. Kašpar z župy Orlické

Kaleidoskop - Svátek práce

Historie detektivní

Polský Jirásek – Henryk Sienkiewicz

Marlene Dietrichová

První „první dáma“ republiky

Marie Podvalová

Letadla těžší než vzduch

Hon na Eichmanna

Události (osobnosti) měsíce května

O dvou justičních vraždách

Svědkové národní minulosti

Hrad Krakovec

Zprávy z jednot a žup

Bratři Mirek Malý, Zdeněk Rakušan a sestra Milada Justová

Je nutno plánovat včas

Jak je možné....?

Srdečně blahopřejeme!

Pozvánka na turistický Pochod krajem Karoliny Světlé

Závěrečné slovo - Cicero a Jevtušenko

Úvodní slovo

Prapory na každou sokolovnu

Kokardy, jáсот,

na praporu prapor.....

Když Viktor Dyk psal tyto verše, psal se rok 1918. Od té doby uplynulo hodně času, měnily se politické i hospodářské poměry v Evropě a vlastně v celém světě. Už tenkrát však varoval: „...nezapomeňte na svých otců bludy, nezapomeňte běsů v nás!“ Snad už tenkrát chtěl upozornit na vrtkavost lidského ducha, pohodlnost, nezájem o věci veřejné a sobectví.

Vznik Československé republiky na troskách přežitého systému Rakousko – Uherského mocnářství byl téměř zázrakem. Předcházela mu však dlouhá doba vývoje, snaha o zachování českého jazyka, vyrovnání se s problémy náboženskými, s centralistickou politikou státu a šíření kulturního vlivu a národního uvědomění i do těch nejzapadlejších částí našeho dědičného území. Nebyla to lehká doba, připravila však národ na potencionální možnost znovuzískání svobody. Zásluhou politické situace nepříznivé pro Rakousko – Uhersko, zásluhou několika odhodlaných a morálně silných jedinců v čele s Masarykem a statečnosti lidí bojujících v legiích, se to nakonec podařilo. Pak přišel rozkvět státu v době první republiky, nástup fašismu a druhá světová válka. Skončila začátkem května 1945, tedy před 72 lety.

Dnes ovšem ani při velkých svátcích u nás mnoho praporů na budovách nevidíte. Slova, že se to zprofanovalo za komunistů, nemohou obstát. Prapor je symbol – státu, nebo třeba organizace jako je Sokol, a zaslouží si úctu. Mnozí si myslí, že to vše jsou přežitky, které tu zbyly po komunistickém režimu. Jenže tak to vůbec není a všechny civilizované národy světa zachovávají docela přirozeně úctu ke svým národním symbolům.

Před 72 lety skončila druhá světová války – nejničivější katastrofa všech dob. Bohužel, v současnosti se zdá, že se z ní lidé sice dlouho vzpamatovávali, ale dostatečně nepoučili. Jak jinak si vysvětlíte dnešní světovou politickou situaci?!

Sokol byl vždy nepolitickou, nenáboženskou, ale státotvornou organizací a záleží na nás, abychom v tomto trendu pokračovali!

Pozor! Na žádné sokolovně nebo na jakémkoliv sokolském majetku by v květnových dnech neměla chybět státní vlajka! Ta ukazuje veřejnosti, že tu stále jsme a že Tyršova vize harmonie těla i ducha, převzatá od starého Řecka, je stále moderní a potvrzuje naši věrnost ideálům, na kterých stojí naše republika!

Jarina Žitná

Metodika

Země vstává - kuželová verze

Podiová skladba pro ženy

Zpívá Karel Gott

Základní celek 16 cvičenek, ale snadno se dá upravit i pro menší celek.

Prostorová choreografie beze změny!!

ZP – cvičenky na značkách v postavení čtyři do šířky i do hloubky, čelem k HT
stoj – připažit, vztyčit kužele (tělo kužele je nahoře!, kužele držíme za hlavici)

Pozor! Všude tam, kde „chybí“ popis kuželů, držíme kužele v prodloužení paží a původní popis se nemění, platí!!!

Předehra – cvičení na značkách 4 takty 4/4 - stoj – připažit – kužele vztyčeny

Část a) 8 taktů 4/4

- I. 1 – 4 čtyři kroky vpřed (L, P, L, P) – zvolna předpažit zevnitř, dlaně vzhůru
Cvičenky postoupily o jednu značkovou mezeru – kužele leží na předloktí
- II. 1 – 2 čtyři klusové skoky vpřed (L, P, L, P)
3 – 4 krok levou a přinožit pravou – vztyčit kužele
V 1. – 4. zvolna vzpažit zevnitř – hlava sleduje pohyb paží
Cvičenky postoupily o další značk. mezeru vpřed
- III. 1 - 4 „mlýnek“ nad hlavou
- IV. 1 – 2 „mlýnek“ nad hlavou
3 – 4 mírným hmitem podřepmo stoj – čelnými oblouky dovnitř upažit
- V. 1 – 2 přísunný krok *lichá* – levou vlevo
sudá - pravou vpravo (k sobě na meziznačku)
3 – 4 výkrokem - *lichá* - výkrokem levé vlevo podřep úložný pravou
sudá – výkrokem pravé vpravo podřep úložný levou
a úklon - *lichá* - vpravo
sudá - vlevo
V 1. – 4. době čelnými kruhy a oblouky dolů (vlevo) vzpažit – hlava sleduje pohyb paží s kuželi

Liché cvičenky

- VI. 1 - přenosem na pravou celý obrat vpravo (zády k HT)
2 - výkrokem levé celý obrat vpravo na levé (čelem k HT)
3 – 4 výkrokem pravé vpravo – stoj úložný levou náklon vpravo
V 1. – 4. době čelnými kruhy a oblouky dolů upažit – otočit hlavu vpravo
- VII. 1 – 2 mírným hmitem podřepmo a přenosem stoj úložný pravou – náklon vlevo – otočit hlavu vlevo
3 - přenos na pravou – malé kroužky dolů před pažemi – otočit hlavu vpravo
4 - přenos na levou – malé kroužky dolů za pažemi – otočit hlavu vlevo

VIII. 1 – 4 přinožit pravou - hmitem podřepmo a výponem stoj – velkými čelnými kruhy a oblouky dolů připažit

Sudé cvičenky

VI. – VIII. = VI. – VIII. lichých cvičenek, ale opačně

Všechny cvičenky jsou na svých značkách čelem k HT, následuje rychlý přeběh do postavení „v kříži“, čelem na střed útvaru.

Na místě zůstávají cvičenky č. 6, 7, 10 a 11, ostatní cvičenky viz nákres!

Část b) - cvičení „v kříži“ - 8 taktů 4/4

- I. 1 – 2 výkrokem levé vpřed podřep zánožný pravou – náklon vpřed – předpažit vzhůru povýš (noha, trup, paže, kužele a hlava v jedné přímce!)
3 - mírným hmitem podřepmo a přenosem na pravou půlobrat vpravo a stoj úožný levou (levým bokem na střed útvaru) – náklon vpravo – otočit hlavu vpravo – upažit (pravá paže za sousední cvičenkou vpravo, levá před sousední cvič. vlevo!!)
4 - mírným hmitem podřepmo a přenosem stoj úožný pravou – náklon vlevo – otočit hlavu vlevo
- II. 1 – 2 půlobrat vpravo (zády na střed útvaru) - vzpažit, levá připažením a předpažením
3 – 4 upažením připažit
- III. 1 - mírný hmit podřepmo – čelným obloukem dovnitř upažit pravou
2 - mírný hmit podřepmo - čelným obloukem dovnitř upažit levou
3 – 4 mírným hmitem podřepmo a výponem stoj – čelnými oblouky dolů vzpažit
- IV. 1 - 4 „mlýnek“ nad hlavou
- V. 1 - 2 „mlýnek“ nad hlavou
3 – 4 stoj - vzpažit
- VI. 1 – 2 půlobrat vpravo (pravým bokem na střed útvaru) – hmit podřepmo a čelné kruhy vpravo
3 – 4 hmit podřepmo a čelné kruhy vpravo (oba kruhy plynule) – hlava sleduje pohyb paží
- VII. 1 – 2 půlobrat vpravo (čelem na střed útvaru) – mírným hmitem podřepmo výkrok pravou vzad – předpažit zevnitř, (trup zůstává vzpřímen!)
3 – 4 přinožením pravé podřep – mírný hrudní předklon a předklon hlavy – skrčit předpažmo zkřížmo, (kužele před obličej)
- VIII. 1 - stoj – vzpřím trupu i hlavy – předpažit zevnitř
2 - impulsem předpažit vzhůru povýš
3 – 4 čtyřmi klusovými skoky nejkratší cestou návrat na značky, čelem k HT

Část c) hlavní motiv „Země vstává..“ 8 taktů 4/4

- I. 1 – 2 mírným hmitem podřepmo výkrok levou vlevo – vlna trupu vlevo
3 – 4 mírným hmitem podřepmo přenos na pravou – vlna trupu vpravo
V 1. – 4. době velká ležatá „osma“ před tělem, začít vlevo vzhůru, hlava sleduje pohyb paží
- II. 1 – 2 přenos na levou, přinožit pravou a výkrok levou vlevo – středními čelnými kruhy a oblouky dolů paže vlevo
3 – 4 přenos na pravou, přinožit levou a výkrok pravou vpravo – středními čelnými kruhy a oblouky dolů paže vpravo

(Pozor! U středních kruhů je osa pohybu v loketním kloubu!)

- III. 1 – 4 = I. 1 – 4 ale v první době přenosem
- IV. 1 - mírným hmitem podřepmo výkrok levou zevnitř – potočít trup vlevo -
připažit (obloukem dolů) a předpažením předpažit vzhůru
2 - mírným hmitem podřepmo přenos na pravou a přinožením levé stoj –
pootočít trup zpět – připážením upažit
3 – 4 = 1 – 2 ale opačně a pouze připážit
- V. 1 – 4 výponem a podřepem stoj – nesoudobými čelnými oblouky vpravo,
začíná pravá vzpažit a „mlýnek“ nad hlavou, začíná pravá vzad
- VI. 1 – 4 hmitem podřepmo stoj – nesoudobé čelné kruhy, začíná pravá dovnitř
(vlevo až do vzpažení) a
„mlýnek“ nad hlavou, začíná pravá vzad
- VII. 1 – 2 stoj - vzpažit
3 – 4 výpon – čelnými kruhy a oblouky zevnitř vzpažit zevnitř – hlava sleduje
pohyb paží
- VII. 1 - 2 skrčit vzpažmo, předloktí dovnitř zkřížmo – mírný záklon hlavy
3 – 4 ostře vzpažit zevnitř a upažením připážit

Mezihra – nezpívaná

Volnou chůzí vytvořit kruh, levá polovina útvaru obratem vpravo a výkrokem
pravé, pravá polovina obratem vlevo a výkrokem levé – všechny zvolna
předpažením vzpažit

Část d) – cvičení v kruhu – 8 taktů 4/4

- I. 1 – stoj – vzpažit
2 - spustit kužele do držení za tělo
3 - předpažením připážit
4 - celý obrat vpravo (zády na střed kruhu) a spustit kužele do držení za
hlavu
- II. 1 – 2 mírným hmitem podřepmo a výkrokem levé stoj únožný pravou –
upažit dolů – otočit hlavu vlevo
3 – 4 mírným hmitem podřepmo a přenosem stoj únožný levou – otočit
hlavu vpravo
- III. 1 – 2 mírným hmitem podřepmo a přenosem stoj únožný pravou – vzpažit
zevnitř – otočit hlavu vlevo
3 – 4 mírným hmitem podřepmo a přenosem stoj únožný levou – otočit
hlavu vpravo
- IV. = I. ale přinožením levé stoj a bez obratu ve 4. době (cvičenky jsou stále
zády na střed kruhu!)
- V. 1 - hmit podřepmo -přepažit pravou, zapažit levou
2 - hmit podřepmo – předpažit levou, zapažit pravou
3 – 4 výponem stoj – protisměrnými bočními kruhy a oblouky dolů
předpažit pravou a zapažit levou
- VI. 1 – 4 = V. 1 – 4 ale opačně
- VII. 1 - výkrokem levé vzad podřep přednožný pravou – mírný hrudní
předklon a předklon hlavy – upažit poníž („pukrdle“)
2 - přenosem na pravou podřep zánožný levou – vzpřim trupu i hlavy –
připážením předpažit vzhůru
3 – 4 přinožením pravé stoj – zvolna předpažením připážit a 4 malé
kroužky vzad (vně paží) nesoudobě P, L, P, L

VIII. 1 – 4 volným klusem zpět na svou značku čelem k HT

Část e) opakování základního motivu „Země vstává“ 8 taktů 4/4 – část c)

Liché cvičenky

I. – IV. = I. – IV. části c)

V. 1 – 2 půlobrat vlevo a čtyři klusové skoky (L, P, L, P) vpřed do postavení v šikmých řadách (cvičenky jsou pravým bokem k HT) – kužele svisle v připažení a čtvrtobrat vlevo

3 – 4 mírným hmitem podřepmo výkrok levou vzad – předpažit zevnitř

VI. 1 – 2 přinožení levé stoj – vzpažit

3 – 4 třičtvrtě obrat vpravo (čelem k HT) – upažit

Sudé cvičenky

I. – IV. = I. – IV. části c) ale opačně

V. 1 – 2 půlobrat vpravo a čtyři klusové skoky (L, P, L, P) vpřed do postavení v šikmých řadách (cvičenky jsou levým bokem k HT) – kužele svisle v připažení a čtvrtobrat vpravo

3 – 4 mírným hmitem podřepmo výkrok levou vzad – předpažit

VI. 1 – 2 přinožením levé stoj – vzpažit

3 – 4 třičtvrtě obrat vlevo (čelem k HT) – upažit

Viz nákres!

Všechny cvičenky levé poloviny

VII. 1 – 2 mírným hmitem podřepmo výkrok levou vlevo – čelný kruh pravou dolů – hlava sleduje pohyb pravé paže

3 – 4 mírným hmitem podřepmo přenos na pravou čelný kruh levou dolů – hlava sleduje pohyb levé paže

VIII. 1 – 4 půlobratem vlevo na levé, špička pravé u paty levé hluboký podřep – hluboký ohnutý předklon (pravým bokem k HT) – obloukem vzhůru pravou předpažit, paže s kuželi volně visí -předklon hlavy
Viz nákres!

Všechny cvičenky pravé poloviny

VII. – VIII. = VII. – VIII. levé poloviny, ale opačně

Část f) kánon jednotlivců v šikmých zástupech 4 takty 4/4

Cvičenky levého zástupu

(kánon začíná vpředu a pokračuje po jedné cvičence směrem vzad!)

I. 1 - první cvičenky zástupu

přenosem na pravou celý obrat vpravo, levá špička u paty pravé – nesoudobými oblouky vzhůru (začíná pravá) paže vpravo a hluboký ohnutý předklon a předklon hlavy – paže s kuželi volně visí

všechny ostatní výdrž

2 – 4 postupně cvičenky číslo 2, 3, 4 (pozor – číslování v zástupu!!)
ostatní výdrž

II. 1 – 4 postupně cvičenky 5, 6, 7, 8

ostatní výdrž

III. 1 – 4 všechny cvičenky v zástupu

přenosem na levou celý obrat vlevo, špička pravé u paty levé – nesoudobými oblouky vlevo (začíná levá) paže vlevo a hluboký ohnutý předklon a předklon hlavy – paže s kuželi volně visí

- IV. 1 – 2 vzpřim – stoj – předpažit zevnitř (kužele v prodloužení paží)
3 – 4 chůze nejkratší cestou na svou značku – předpažit vzhůru zevnitř
povýš

Cvičky pravého zástupu

I. – IV. = I. – IV. cvičenek levého zástupu, ale opačně

Část g) opakování základního motivu „Země vstává.“ 8 taktů 4/4 část c)

Cvičky levé poloviny

I. – V. = I. – V. části c)

Cvičky pravé poloviny

I. – V. = I. – V. části c) levé poloviny, ale opačně

Všechny cvičky – vytvoření dvojic (Viz nákres!)

- VI. 1 – 2 vzpažit a dvěma klusovými skoky, začíná levá (pravá) k sobě
vytvořit dvojice, čelem k HT
3 – stoj – sklopit kužele vzad (za paži!)
4 – vztyčit kužele
- VII. 1 – 4 „mlýnek“ nad hlavou, začíná pravá vzad
- VIII. 1 – 2 „mlýnek“ nad hlavou
3 – vzpažit zevnitř
4 – předpažením připažit

Dohra - 2 takty 4/4

Obě cvičky ve dvojici levé poloviny

- VIII. 1 – 4 stoj - mírný hmit podřepmo – velký bočný kruh pravou vzad – hlava a trup sledují pohyb pravé paže s kuželem (pozor – v prodloužení paže!!)
- IX. 1 – 4 mírným hmitem podřepmo výkrok levou – skrčit předpažmo
povýš pravou, kužel směřuje k levému rameni, zapažit levou
(pohyb paží plynule!)

Obě cvičky ve dvojici pravé poloviny

I. – II. = I. – II. levé poloviny, ale opačně

Země vstává - verze se šálou nebo šátkem

Je podstatně snazší než při použití kuželů. Náčiní držíme obouruč, případně jednoruč, tak jak to pohyb paží dovoluje. Šála (stuha), kterou jsme používaly na př. ve skladbě „Můj domov“ nebo „Malá hezká chvíle“, byla 2, 20 m dlouhá – v tom případě ji držíme obouruč asi 10 – 20 cm od obou konců a na tomto držení nemusíme nic měnit, u šátku bude nutno střídat držení obouruč nebo jednoruč (v rohu nebo uprostřed), tak jak to bude pohyb vyžadovat!

Na prostorové choreografii není nutno měnit nic, pohyb je možno zvolit podle verze bez náčiní nebo verze s kuželi (případně kombinovat)!

Zajímavá by mohla být i verze střídavá (8 cvičenek s kuželi, osm se šálou!) – záleží na inspiraci každé cvičitelky.

Podstatou však vždy bude velký pohyb trupu v maximálním rozsahu, kvalitní manipulace s náčiním a soulad s hudbou. Využijete – li vlastní inspiraci, tím lépe!

Hodně příjemné zábavy při cvičení přeje Jarina Žitná

Jaro v hodinách předškoláků

Pro jarní inspiraci všem!

Na dvoře

Pomůcky: plastová vejce, papírová vejce, obaly od vajec, košíčky, krepový papír, pastelky, obrázky. bubínek, kolíčky, pet víčka

Nářadí a náčiní: lavička, švédská bedna, obruče, destičky

Úvodní část:

Nástup, pozdrav, seznámení s hodinou – *motivace*

Rušná část

1)

Rozdělíme se na 3 skupiny – kuřata, slepice a kohouti – označíme se krepovým papírem na paži

Kuřata – žlutá barva

Slepice – bílá barva

Kohouti – červená barva

Provádíme přirozená cvičení – chůze, běh, poskoky, skoky, lezení dle pokynů cvičitelky. Na znamení – zaštěká pes, vběhne mezi drůbež a vyplaší je – skupiny se rychle přemístí do určeného místa. Pes je cvičitelka.

2)

Drůbež zobe zrníčka a nosí je na určené místo – kolíčky, pet víčka / pomocí kolíčku sbíráme pet víčka /.

Průpravná část:

Zdravotní cviky bez náčiní - každý cvik opakujeme 8 – 10x

Motivace – pejsek

1. Leh, vzpažit zevnitř, mírně roznožit – vytáhnout do dálky – pejsek se protahuje
2. Leh, pokrčit vzpažmo, dlaně na lokty - pejsek si protahuje přední tlapy
3. Leh pokrčmo, připažit – pokrčit skrčmo levou – kroužíme – pejsek si protahuje zadní tlapy
4. Leh pokrčmo, pokrčit upažmo – vytáčet bérce vpravo a vlevo, současně mírný úklon hlavy – pejsek si protahuje boky
5. Sed – sunutí dlaní po nohách až ke špičkám – pejsek si prohlíží dráčky
6. Vzpor klečmo, hlava v prodloužení trupu – vzpažit levou a vytáhnout do dálky – pejsek si protahuje přední tlapy
7. Vzpor klečmo, hlavu v protažení – zanožit pravou – pejsek si protahuje zadní tlapy
8. Vzpor klečmo – vzpor stojmo – pejsek si protahuje celé tělo

Hlavní část:

Cvičení na stanovištích – motivace – pejsek se zdokonaluje na cvičišti:

Stanoviště č. 1

sestavení trasy – pejsek stopuje

malé obruče, lano, stopy, destičky

- chůze přesně po stopách, destičkách, laně
- obměna- děti si samy vybírají trasu

Stanoviště č. 2

Sestavení trasy

- malé obruče, destičky
- lezení ve vzporu dřepmo

Stanoviště č. 3

zde je cvičitelka – nejsložitější stanoviště

sestavení trasy

lavička, díly švédské bedny,

Pod lavičkou provléct jednotlivé díly švédské bedny posunuté všechny k jedné straně

- chůze vpřed po lavičce, překračujeme jednotlivé díly švédské bedny
- totéž ale v chůzi stranou
- lezení ve vzporu dřepmo přes jednotlivé díly švédské bedny
- totéž ale prolézáme jednotlivé díly švédské bedny

Závěrečná část:

1. Motivace – rozbitá vajíčka

- Děti hledají dvě půlky / puzzle – vystřižená velká vajíčka / .
Až je najdou podívají se jestli nevykouklo kuřátko .
- Písnička spojená s pohybem – motivace.- na jaře se rodí mláďata

2. Kuřátko ve vajíčku

ŤUKY ŤUKY ŤUKALO
VE VAJÍČKU VOLALO

- vzpor dřepmo, z ukazováčku zobáček
nadhazujeme boky a zobeme

ŤUKY ŤUKY VE VAJÍČKU

- postupný vztyk a dřep – kuřátko se snaží
prorazit skořápku, ale nejde to

NEMÁM MÍSTO PRO HLAVIČKU – totéž

ŤUKY ŤUKY ŤUK

- totéž ale místo dřepu výskok s tlesknutím
ve vzpažení – už se mu to podařilo.

3. Vajíčkíáda

Rozdělíme se do 3 skupin

- přenášíme vajíčka z košíčků do obalů od vajíček a zpět

Závěrečná část:

Na závěr si zopakujeme naučenou písničku.

Nástup, pozdrav, zhodnocení

Dana Uzlová, vedoucí sboru PD ÚCS, členka sboru RDPO ÚCS,
náčelnice Sokola Lhotka

Her není nikdy dost!

Na dvojníky — cvičení postřehu

Rozdělte cvičence na dvě stejně početné skupiny a vytvořte dvojkruží, vnější kruh stojí čelem do kruhu, vnitřní zády do kruhu, tak aby dvojice stály proti sobě.

Na povel se oba kruhy co nejrychleji roztočí v protisměru, na další povel se zastaví, pustí a snaží se co nejrychleji najít svého „dvojníka“! Jakmile se dvojice najde a spojí, musí zaujmout předem stanovenou polohu – např. leh na záda, naskočit jeden druhému na záda, případně vylézt na ramena, nebo stoj o rukou a druhý z dvojice ho přidržuje. Čím jsou cvičenci vyspělejší, tím obtížnější polohu je možno zvolit. Vyhrává dvojice, která úkol splnila jako první. Pak se hra znovu opakuje.

Minutová honička — cvičení rychlosti a vytrvalosti

Normální honička na vymezeném prostoru, jeden honič! Kdo dostane babu, musí si sednout na zem (sed pokrčmo zkrížmo – ruce v týl „turecký sed“, přímivý cvik!!) Přesně za minutu hra končí, vedoucí spočítá sedící cvičence, poznamená si jejich počet.

Výhodou této hry je možnost využití i s velkým počtem hráčů, tím je naopak hra zajímavější. Vyřazení hráči se při dalším opakování vracejí do hry, takže jsou zaměstnáni všichni.

Závod slonů — cvičení rovnováhy, rychlosti a prostorové orientace

Ve středu hracího prostoru zatlučte do země kolík tak, aby vyčníval asi 30 – 35 cm nad zem. Druhá meta (kámen, batoh atd.) bude asi 15 m vzdálená. První závodník vytvoří „slona“ – předpaží jednu paži, druhou vsune pod tu předpaženou a chytí se za ucho! Pak předklon a položit „chobot“ - předpaženou paži - dlaní na kolík. Na startovní povel se v této poloze začne kolem kolíku rychle otáčet – 10x, pak se pustí a co nejrychleji se snaží dostat k druhé metě. Není to tak jednoduché, hráč jen s obtížemi udržuje rovnováhu a drží směr. Čas se měří od povelu ke startu až k doteku druhé mety. Potíž je v tom, že čím rychleji se hráč otáčí, tím dosahuje lepšího času, ale zase tím hůř udržuje rovnováhu a směr! Vítězí hráč, který úkol splnil v nejkratším čase!

Pozor na terén, ve kterém hrajete. Měl by být pokud možno rovný a bez překážek!

Z Encyklopedie her Miloše Zapletala vybrala Jarina Žitná-

Nejenom pohybem živ je sokol

Národní identita -

zastavení 15. – české národní obrození

Rozhodující období pro vývoj budoucí české národní státnosti., proces probíhající v zemích Koruny české v rámci Rakousko – Uherské monarchie. Časově spadá do poslední třetiny 18. století až do revoluce v r. 1848. V této době probíhá formování českého národa, což se projevuje nejprve v zájmu a péči o český národní jazyk a motivací širokých vrstev, feudální společnost se začíná transformovat ve společnost občanskou.

Tento rozvoj myšlení i jednání byl umožněn modernizací habsburské monarchie za vlády Marie Terezie a jejího syna Josefa II. Postavení českého obyvatelstva podstatně změnily dva důležité Josefovy dokumenty – byl to Toleranční patent vydaný 13. října 1781 a zrušení nevolnictví 1. listopadu téhož roku. Dalšími reformami bylo zrušení klášterů, pokud se nezabývaly nějakou obecně prospěšnou činností, ale, bohužel, také zavedení němčiny jako úředního jazyka do škol i úřadů. Česky se vyučovalo pouze v triviálních školách na venkově, na hlavních školách a univerzitách převládla němčina. Ve středověku byl pojem národního státu neznám a používaly se běžně oba jazyky. Od r. 1615 měli přistěhovalci se svými rodinami dokonce povinnost naučit se česky, r. 1627 vydáním Obnoveného zřízení zemského byly oba jazyky zrovnoprávněny. To se teď změnilo, čeština byla stále více vytlačována z důležitých institucí a můžeme už mluvit o snaze o germanizaci českého prostoru.

První obranou češtiny jako jazyka byla „Rozprava na obranu jazyka slovanského, zvláště pak českého“ jezuita Bohuslava Balbína.

Obdobnou situaci jako v Čechách můžeme pozorovat všude v Evropě. Z původních etnických skupin se najednou tvoří národy. Prvně se to projevilo v Německu, které bylo rozděleno na malé státečky. Idea sjednoceného Německa byla vyjádřena v 19. století turnerským hnutím a zakládáním studentských buršenshavitů.

Také v Čechách šlo o formování národa a jeho emancipaci v rámci Rakousko – Uherské monarchie. Česká inteligence, kterou tvoří především vědci, umělci, učitelé, kněží, si uvědomuje potřebnost češtiny jako národního jazyka, vzrůstá zájem o historii (Fr. Palacký), ze zájmu o další slovanské národy, především o Rusko (Čelakovský, Šafařík, Kollár) vzniká slavistika jako věda. Původní snahy jazykového rázu časem přerostly ve formování politického programu, prozatím ovšem v rámci Rakousko – Uherské monarchie (austroslavismus – Havlíček, Palacký a tento program přetrvává poměrně dlouho, dokud si Masaryk a jeho spolupracovníci neuvědomí a nepřesvědčí se o tom, že Rakousko – Uhersko je nereformovatelné a je nutné s ním skoncovat!) Roku 1769 byla zřízena Soukromá učená společnost, která se přejmenovala na „Královskou českou společnost nauk“. Začal být kladen důraz na všeobecné vzdělání nejširších lidových vrstev, k čemuž sloužilo divadlo, školy, knihy a noviny. Obrovskou práci vykonala tzv. „Česká expedice“ Václava Matěje Krameria, odkud se šířily tiskoviny všeho druhu na český venkov a české divadlo praktikované především v tzv. „Boudě“. Ta vznikla v r. 1787, ale hrálo se tam pouhé tři roky. Ve velkém, tehdejší Nosticově, dnes Stavovském divadle, kde byl dramaturgem a dramatikem J. K. Tyl, se hrálo především německy. Národ toužil po vlastním kamenném divadle a tak vzniká „Sbor pro zřízení Národního divadla“ v r. 1850.

V literatuře se objevují jména jako Čelakovský, Mácha, Němcová a další. Národní obrození se šíří i na venkově, kde kladnou roli sehráli obrozenečtí kněží. Učili, rozšiřovali literaturu i noviny a časopisy, psali poesii i prózu, zakládali knihovny i divadelní a čtenářské spolky – kultura a vzdělání se šíří mezi lid. Úlohu vlasteneckých kněží postupně doplňovali a nahrazovali civilní učitelé. Jejich zásluhou se také většinou šířila i hudba, především chrámová. Toto krásné období naší historie výstižně vylíčil Alois Jirásek v kronice „F. L. Věk“, Karel Václav Rais ve svých „Zapadlých vlastencích“ (zajímavé je, že Paseky nad Jizerou, kam je děj knihy situován, spisovatel navštívil teprve po napsání a vydání knihy, měl ovšem k dispozici „Zápisky podučitele Věnceslava Metelky“, místního učitele a známého houslaře!) i Jindřich Šimon Baar ve své trilogii „Paní komisarka“, „Osmačtyřicátníci“ a „Lůsy“.

V prvním období obrozenecké doby šlo především o obranu jazyka, začátky divadla, básnictví a žurnalistiky, hledání a upřesňování pojmu vlastenectví a odpor proti centralizačním snahám Josefa II. Snad nejvýznamnějším přínosem byly v tomto období práce a snahy Josefa Dobrovského. Známa jsou i jména – historiků Gelasia Dobnera, Františka Martina Pelcla, vydavatele Václava Matěje Krameria, z divadelního prostředí obou Thámů, a Pravoslava Šedivého, poesii psali básníci Puchmajer, Hněvkovský, Vojtěch a Jan Nejedlý.

Období obranné pokračovalo další fází, často nazývanou ofensivní (1805 – 1830) nebo také generací Jungmannovou. Vyznačovalo se rozsáhlou vlasteneckou agitací ve všech vrstvách národa a představitelů národního úsilí z této doby známe mnoho. V oblasti divadelní to byli především V. K. Klicpera, Matěj Kopecký a Jan Nepomuk Štěpánek, jazykovědec Josef Jungmann, v různých dalších kulturních oborech se uplatňoval Antonín Marek, velký vědec Jan Evangelista Purkyně, J. Sv. Presl, K. B. Presl, Ant. Jungmann, historik František Palacký, Pavel Šafařík, Jan Kollár a Fr. Lad. Čelakovský. Vyvrcholením obrozeneckých snah byla léta 1830 až 1848, kdy se národní obrození stávala hnutím celonárodním. Začíná se rozvíjet romantismus – Karel Hynek Mácha a do této doby klademe i počátky realismu, které se projevují v díle Boženy Němcové. Obrozenecké období prakticky končí výbuchem revoluce v r. 1848. Je dokladem snahy národa o sebeurčení a bude hrát svou roli i v dalším období při vzniku Československé republiky.

Jarina Žitná (literatura wikipedie, různé učebnice dějepisu, „České dějiny v datech“.

Co uvedené jméno, to osobnost tvořící součást naší národní historie, to zvláštní a specifický lidský osud. Život každého člověka s sebou přináší chvíle a období šťastné i nešťastné a těžké a lidé, kteří o něco usilují, to obvykle nemají lehké. Přesvědčte se sami při čtení dopisů z pozůstalosti autorky jednoho z klenotů české literatury – „Babičky“.

Dopisy Boženy Němcové

Naše nejvýznamnější česká spisovatelka Božena Němcová se narodila i zemřela začátkem roku v zimních měsících. Letos uplynulo 155 let, kdy 21. ledna 1862 ve věku pouhých čtyřiceti dvou let odešla z tohoto světa. Její velké literární dílo vznikalo za těžkých životních zkoušek. Zužovalo ji nešťastné manželství, smrt milovaného syna Hynka, nesmírná chudoba, nepochopení a rozchod s přáteli a milenci z tehdejších intelektuálních kruhů. Přesto je celé dílo Boženy Němcové psáno s láskou, s láskou k národu, rodině a přírodě. Její dopisy, jichž je nespočetně, odrážejí v celé šíři tento složitý vnitřní svět naší spisovatelky. Některé z nich alespoň v úryvcích si dovoluji připomenout.

Z dopisu Elišce Lamblové:

„Já se také často, často zklamala. Zamilovala jsem si lidi, věřila jim, a oni mne zklamali. Bolelo mne to zajisté, ale všechno to ubližování a zklamání nezničilo cit lásky ve mně. Já přece miluju, věřím, a kdyby mne stokrát ještě zklamali, přece budu milovat.“

Z dopisu synu Karlu Němcovi:

„Měj vážnost a úctu k sobě samému a cti obraz boží v sobě sám, chceš-li, aby jiní si tebe vážili. Ne dobrým se zdáti, nýbrž jím býti hled! Čiň dobře, miluj pravdu a drž své slovo! Tak staneš se hodným synem své vlasti“.

Z dopisu sestře Adéle Panklové:

„Ujišťuji tě, že na druhé straně každá žena dokáže, aby se do ní muž zamiloval, když o něho projeví zájem, neboť muži jsou ještě ješitnější. Často si z pouhé ješitnosti namlouvají, že jsou skutečně zamilováni do té, u níž vzbudili zalíbení. Ach, co všechno často nazýváme láskou! A jsou to mýdlové bublinky, pestré dětské hračky, které se rozpadnou v nic při sebemenším zachvění ve větru!“

Z dopisu synu Karlu Němcovi:

„Abych ti vše povídala, čím se táta proti mně prohřešil, to není třeba, ale je toho tolik, že bych s tátou nebyla ani rok bývala, kdyby nebylo vás, že jsem si to nechtěla vzít na svědomí, abyste přišli do cizích rukou a na mě někdy naříkali. Trpěla jsem tedy pro vás, co málokterá žena vytrpěla, neboť při mojí povaze je to hrozná věc, býti s hrubým, divým takovým mužem 23 let. Kdyby byl táta se mnou zacházel jako se ženou a ne jako s otrokem, byla bych ho milovala a byli bychom šťastni bývali i do smrti, navzdory všemu neštěstí.“

Z dopisu muži Josefu Němcovi:

„Moje srdce bažilo být milováno, mně bylo lásky zapotřebí jako květině rosy, ale darmo jsem hledala takovou, jakou já cítila. Já chtěla muže mít, před nímž bych se kořit mohla, jenž by vysoko nade mnou stál, já bych život pro něj obětovala, ale viděla jsem v mužích jen hrubé despoty, jen pána. To shladilo všechnu vroucnost – úcta se ztratila a hořkost a vzdor v srdci se umístily. Touha je spojena s láskou, láskou opravdivou, ne k jedné osobnosti, ale ku každému člověku, k veškerému lidstvu, láska, která nežadá odplaty, nalézaje v sobě vše, snaha státi se vždy lepší a Pravdě se sblížití, to je můj ráj, moje štěstí, můj cíl. To i dodává síly, to mne blaží, a bez té lásky co bych byla? – Ale svět ti to nepochválí, já vím, svět haní, co je v člověku nejkrásnější, přirozenost slove mu hříchem. Kdo se nežene s obecným stádem jen za korytem, toho křížujou, takový každý je mučedníkem.“

Z dopisu Ivanu Helceletovi:

„Ó ty Ivane! Věru by člověk mohl mysliti, že máš hlavu jako jabloň: oudy zvadlé – mysl chorou – kdo tě slyší tak truchlivým hlasem chválit mladictví. Kdož by si nepřál být mladým – ačkoliv nevím, chtěla-li bych stejné živobytí ještě jednou prožít – ne já kdybych měla volit – tedy bych si přála narodit se za dvě stě let – nebo ještě později – neboť nevím, bude-li do té doby takový svět, v jakém bych chtěla žít s rozkoší“.

Úryvky z dopisů Boženy Němcové vybrala Marcela Hutarová.

Myšlení bolí – mysleme!

155 od založení našeho nejdůležitějšího spolku

Před 155 lety založili dva „čeští Němci“ český spolek, který se stal základem, s jistou mírou odvahy zakladatelem, Československé republiky. Jak tato republika dopadla, všichni nyní žijící víme.

Ano, jde o Sokol, to je ten spolek, který dělá tělocvik, který měl prakticky v každé obci tělocvičnu s hřištěm a hospodou, skoro každý v něm nějak působil, dobrovolně a rád. Mnozí ještě nyní na to jsou pyšní. Ano šlo o organizaci, kterou nepřátelé země hodnotili jako vojenskou, protiněmeckou, antikomunistickou, antiklerikální, anti.., anti ..

Proč? Protože byla silná. A v čem byla silná? Především měla morální základ, vyplývající z myšlenky silného a vzdělaného jedince, který nebude zdatný sám pro sebe, ale především pro ostatní své blízké - rodinu, obec, národ. V době jeho založení také, ostatně stejně jako dnes, nebylo slovo národ a zejména ve spojení, český národ, politicky žádoucí, neboť je to pojem navozující možnost odlišování, možnost jiného způsobu uvažování, no hrůza - i třeba jiné hierarchie hodnot. Zkrátka, tento pojem je předpokladem neposlušnosti a je nutné ho vymýtit. Horší je již jen slovo vlast.

On jedinec přesilný, filmově americky zdatný a statečný, je více zvládnutelný nežli jedinci dva, tři, a pokud je to dokonce národ, mající v podstatě shodné představy o svém současném a budoucím životě, co má svůj hodnotový žebříček, své zvyky a obyčeje, tak je problém. Potom nezbyvá nežli tento národ morálně rozložit, a potom zlikvidovat. Takové úvahy vůči nám existovaly, husitskou dobou počínaje, německou okupací a bratrskou internacionální pomocí zatím konče. Slova Hitlera a Heydricha jsou nezapomenutelná.

Mnozí z nás, si všimli rychle pominuvší současné diskuse o tom, že slovo národ chybí v naší ústavě, naopak, že je např. důležitější občanský princip atd. Pro mnohé diskuse o ničem, neboť není o penězích ale... V praxi se to promítá i do otázek, zda někdo příchozí má právo nám diktovat, který Bůh je ten pravý, koho musíme strpět na naší louce, zda se můžeme bránit i něčím jiným nežli klackem, kdo má velet našim vojákům a také, zda si můžeme za stejnou práci koupit stejně - myšleno od Aše na západ.

Kam až jsme to v textu došli? Od výročí založení Sokola až k úvahám o slovu národ v ústavě a vůbec o tom přežilém a obtěžujícím pojmu? On Sokol je produkt národa, ani ne tak jeho samotné založení, ale jeho vývoj i jeho krize. Za rakouských mocipánů potlačovaný, za první republiky protěžovaný, za socialistické éry skrytě trpěný, za současné doby kolonisticky zneužívaný. Ona představa o skutečné působnosti spolku je úvaha dynamická, měnící se podle situace, ale vedena stále jedním směrem. Proč jsme tady, komu sloužíme, co je pro nás důležitější.

Ano známe, možná i několikrát přečetli „Náš úkol směr a cíl“ a je jen otázkou zda umíme od tohoto programu resp. úvahy odvodit pravidla pro fungování a hodnocení neřku-li pro řízení. On ten spisek spolu s dalším „Uvítání v kruh sokolský“ je vlastně druhem vzoru, který by měl být povinný pro všechny neziskové organizace působící v České republice. Jsou tam vyváženě podané myšlenky povinností jedince sám k sobě, a také k ostatním. Ustanovení v nich mají přijatelnou míru vztahů i konkrétnosti tak, aby nedošlo k „rozpouštění“ člověka do obecných práv (keců) pro všechny a tím vlastně proti všem, o nezbytnosti jeho zdokonalování, ale ne proti jiným, ale ku prospěchu ostatním, zejména těm malým. Vůbec nejde o filozofická díla, nejde o politické eseje, jsou to především vize s vysokou mírou humanity a požadavky na vnitřní kázeň.

Správné, srozumitelně vyjádřené představy dělají základy. Má-li jedinec žít, musí se na něco těšit, něčemu věřit a v něco doufat. A pokud ví, že není v dané věci sám, udělá – vytvoří ohromné hodnoty. Proto lidé postavili tisíce tělocvičen a činovníci, cvičitelé a trenéři věnovali miliony hodin dobrovolné a kvalitní práce našemu národu. Mnozí pro něj byli i zabiti. Ono, dnes mnohdy zesměšňované heslo „Ni zisk a slávu“ má své konsekvence, právě v době kdy vzniklo a lze jej stejně jako každé jiné heslo účelově zneužít. Ona ta myšlenka může i překážet, pracovat zadarmo a pro národ neřku-li vlast – to přece nejde, to nemá žádnou cenu, zde to dělají zadarmo a tam za to musí platit, kazí to ceny i kšefty. Globálně to vlastně překáží.

Tyršova resp. Fügnerova teze o svépomoci, soběstačnosti a dobrovolnosti v tělocvičných jednotách je pro mnohé i nebezpečná. Neboť představme si, že bude takový ekonomický systém, že jednoty a oddíly nebudou žebrot o dotace. Co potom budou „ti nahoře“ rozdělovat, jaké bude potom jejich opodstatnění, jak snadno budou moci nařizovat třeba, jaké mají být formuláře, kolik kopií, kam to všude poslat? Komu mají být vděční, u kterého pomníku a na čí ozdobu tam mají stát? Ono jde o to, že to rozdělování dotací a příspěvků má své skryté kouzlo. Není to vůbec otázka jen našeho státu, jen dnešní doby. Rozhazovaly se peníze ve starém Římě, přiděluji se dnes. Princip je stejný. Jde o to, že skoro všichni něco málo dostanou, a je klid. O to v politice jde. Nicméně pod praporem, sport je všech, (ne - sport pro všechny, což je také pouze jen směšné heslo), dojde k rozdělování podle říkadla - tomu dala, tomu víc, tomu málo ... a kdo zase nejméně dostane?

Pamětníci si jistě vybaví dva dokumenty, o masovém rozvoji tělesné výchovy ve smyslu usnesení XIV. sjezdu KSČ versus o vrcholovém sportu, kdy na jedné straně byly hlavně obecně propagandistické tlachy a na druhé konkrétní opatření podložené příslibem peněz. Pokud sledujeme současnou situaci, tak jsou používána jen jiná slova v podstatě se stejným výsledkem – trendem. Škoda, že pro blaho „tělocviku v Čechách“, nemůžeme opsat, natož uvést v život, Usnesení Valného sjezdu ČOS z roku 1924. Kdo ze současných sportovních politiků, jinak v současnosti jen prostých žadatelů dalších a dalších peněz, ho zná?

Stojí za úvahu, zda Sokol nemá vlastně smůlu. Jeho stálé spojení s pojmy vlast, národ, jeho orientace na tvorbu silného a vzdělané jedince pracujícího pro ostatní, snaha o svébytnost a samostatnost musí mnohým ohromně vadit. Překáží to snadnému vládnutí, obohacování na úkor ostatních a především snadno sdružuje lidi, kteří by zase mohli prosadit svůj názor, že se třeba nebudeme „rozpouštět“ v kotli evropanství, nového světového řádu a vládnout se bude z Prahy. Pohledem těch 155 let zpět si řekněme, Sokol v Čechách byl a bude. A nedej Bože, třeba když nebude zapsán do registru národních spolků Evropské unie, tak se opět, na nějakou dobu, zase skryje do srdcí lidí v českých zemích.

Luboš Novotný, Sokol Slivenec

„Je sokol bystrý pták.

***Od roku do roku hoří to, bouří to v sokolské krvi –
bud' smrt anebo svobodu!“***

Tak to napsal ve své básni Jaroslav Křička – a takhle to vypadalo v praxi.

Můj dědeček František Kašpar z župy Orlické

Je to sotva rok a pár měsíců, kdy župa Orlická oslavila 120 let svého trvání. Jedním z jejich vedoucích župních činovníků byl v těžkých letech předválečných a hlavně válečných můj dědeček, br. František Kašpar.

A protože letos v únoru uplynulo přesně tři čtvrtě století od jeho násilné smrti v koncentračním táboře Mauthausen, mám za to, že je na místě malá vzpomínka. František Kašpar byl jedním z nejmladších členů představenstva župy Orlické – bylo mu 37 let. Byl župním vedoucím sokolské předvojenské výchovy, zpravodajem brannosti a ihned po začátku okupace i členem sokolského odboje. Že jeho činnost sokolská i odbojová nebyly nevýznamné, dokazuje fakt, že byl mezi prvními, na koho se gestapo při zatýkání v Orlické župě zaměřilo.

Pro mého děda přišlo gestapo 21. července 1942 v 9 hodin ráno, těsně před konspirační schůzkou sokolské odbojové buňky. Spolu s tajemníkem župy Orlické br. Jarkou Horníkem – rovněž členem sokolského odboje - byli internováni nejdříve

v Hradci Králové, později na Pankráci a po dvou měsících byli převezeni do koncentračního tábora Mauthausen, kde je čekala těžká práce v kamenolomu, kruté represe a mučení.

Byl jsem v předloňském roce v KT Mauthausen a viděl vše, co bylo možno vidět. Kamenolom, kde vězni těžili kámen (dnes vypadá velmi malebně, je zarostlý stromy a trávou a u jezírka byste si chtěli postavit chatu), schody, po kterých těžký kámen museli vynášet, popravčí komory, kremační pece... Utrpení skončilo 4. února 1942, kdy zde můj dědeček zemřel, prý na zápal plic...

Toho, co nám po dědovi zůstalo, není mnoho. Dva dopisy ještě z Pankráce, jeden z hradecké věznice. Z KT Mauthausen už pouze jeho podpis na německy psané žádosti o prádlo...

Nemám, bohužel, nijak podrobné zprávy o jeho odbojové činnosti, ale musela být poměrně rozsáhlá a důležitá, protože po válce byl na jeho počest pojmenován IV. okrsek Orlické župy na „Kašparův IV. okrsek sokolské župy Orlické“.

Sháněl jsem tedy na vedení župy Orlické nějaké informace o svém dědovi. Nikdo mi ale žádné neposkytl a jeho jméno nikomu z těch, s kterými jsem mluvil, nic neříkalo. Navíc jsou župní okrsky dávno zrušené... Proto jsem při příležitosti výročí založení Orlické župy zaslal na konci října 2015 do Orlické župy materiály, které jsem měl já k dispozici s tím, že bych byl velmi rád, kdyby jméno mého děda neupadlo v Orlické župě v zapomnění. Šlo o část Památníku, kterou v roce 1946 vydala župa Orlická svým obětem, kde se o mém dědovi píše a dále pak dopis mé babičce o pojmenování IV. okrsku po mém dědovi, parte se jmény župních činovníků i osvědčení o jeho účasti v národním boji za osvobození. Jsem přesvědčen, že nejen on, ale všichni v Památníku jmenovaní si zaslouží, aby nebyli zapomenuti.

Až do dnešního dne jsem ale od župy Orlické jakoukoliv reakci neobdržel .

Jaroslav Petrásek, náčelník Sokola Český Brod

Kaleidoskop

Lidé, události, výročí....

Svátek práce

Ve většině zemí se tradičně slaví 1. května. Je to dělnický svátek a slaví se na paměť bojovníků za osmihodinovou pracovní dobu. 1. května 1886 se konala obrovská stávka v Chicagu. Organizovaly ji odbory a anarchisté, pod vedením deníku The Alam. Shromáždění dne 3. května se zúčastnilo na 300 tisíc stávkujících, došlo ke střetu s pořádkovými silami a výsledkem bylo několik mrtvých. Druhý den 4. května vybuchla bomba na Haymarket Street, několik domnělých pachatelů bylo bez důkazů odsouzeno k smrti. 11. listopadu 1887 byli skutečně čtyři „viníci“ popraveni a jeden z odsouzených spáchal den před popravou sebevraždu. Ve Spojených státech se prvně slavil tento den za dva roky, tedy v r. 1888, od r. 1890 se slaví oficiálně. V Českých zemích se slavil prvně v roce 1890 na Střeleckém ostrově.

Historie detektivní

5. května 2002 byl po letech zpřístupněn veřejnosti na zámku v Bečově tzv. *relikviář svatého Maura*. Je to asi nejcennější národní klenot – hned po korunovačních klenotech. Relikviář byl zhotoven v první čtvrtině 13. století v belgickém městě Florenns. Měl obsahovat ostatky několika světců – sv. Maura a jeho přítele sv. Timoteje, kteří byli – jako křesťané – popraveni 22. srpna, neznáme však rok ani století. Další uložené ostatky patří údajně sv. Apolináři a Janu Křtiteli.

Roku 1813 koupil panství Bečov Friedrich August Beaufort – Spontin. Jeho syn Alfréd pak koupil vzácný relikviář od církve. Alfréd s manželkou se o Bečov opravdu starali, ve spolupráci s architektem Zítkem plánovali propojení bečovského hradu se zámkem (pro nedostatek peněz však k tomu nedošlo), vybudovali nádherný krajinářský park. Měli však smůlu – vsadili na nesprávného koně a spolupracovali aktivně s nacisty. Vztahoval se proto na ně zákon o konfiskaci majetku a v roce 45 ho museli opustit. Ještě před nuceným odchodem však stačili některé vzácnosti, včetně relikviáře, ukrýt a v podstatě 40 let se o něm nevědělo a nikdo ho nehledal. V r. 1984 pověřili Beaufortové hledáním známého „hledače pokladů“ Dannyho Douglase. Ten se dostavil do republiky a nabídl našim úřadům odkoupení nějaké věci za 250 tisíc dolarů, při čemž tu věc sám najde a vyzvedne. (Podobná akce se už před tím podařila ve Francii). Naše úřady byly ochotny za takovou sumu neznámou památku prodat a vyjednávaly s americkým obchodníkem o prodeji a vývozu. Jenže proti tomu se postavili kriminalisté, speciálně pan Maryška, kteří vyvinuli velké úsilí, aby památku objevili ještě před podpisem smlouvy. Americký obchodník asi dost neprozřetelně prozradil přibližnou velikost hledaného předmětu a vzdálenost možného naleziště od Norimberka (100 – 150 km), což se mohlo hodit na Bečov. Kriminalisté použili detektor kovu a druhý den po zahájení hledání, poklad skutečně našli. Bylo to 5. listopadu 1985.

Relikviář byl nalezen společně s několika lahvemi vína a zůstal v majetku státu. Byl ovšem značně poškozen. Dlouhá léta ležel ve značném vlhku a po vyzvednutí ho nechali příliš rychle vyschnout. Opravy trvaly 11 let, přibližně metr a půl dlouhou truhlu bylo nutno rozložit asi na 1000 kusů a celkově opravy dosáhly závratné sumy 12 milionů korun. Relikviář tvoří dřevěná schrána potažená pozlaceným stříbrným plechem. Bohatě zdobení prozrazuje románskou kulturu doby, kdy vznikl. Schrána je zdobena horským křišťálem a po druhé použitými antickými gemami z chalcedonu, jaspisu, achátu a onyxu. Na stěnách jsou postavy světců, celá schrána je bohatě zlacená.

Relikviář, uložený na zámku v Bečově, byl zpřístupněn 5. května 2005. Nese titul „Europa nostra“ – což je něco jako filmový „Oskar“ v oblasti památek.

Polský Jirásek - Henryk Sienkiewicz

Je znám jako vynikající autor historických románů, především z barvitých dějin svého Polska. Narodil se 5. května 1846 a pocházel ze šlechtické rodiny. Jeho otec byl zámožným statkářem a pobyt na venkově, především poznání života prostého lidu, ovlivnil jeho literární tvorbu. Roku 1863 byl rodinný statek prodán a rodina se stěhovala do Varšavy. Tam Sienkiewicz studoval na lékařské, právnické a filosofické fakultě místní univerzity, ale časem se věnoval především historii. V jeho díle je dobře patrná úcta k úsilí národa o znovunabytí svobody (polské území bylo přiděleno několika různým státům). Hodně cestoval, navštívil Německo, Belgie, Francii, Anglii a r. 1877

dokonce Spojené státy. Tam nějakou dobu žil v komunitě mladých lidí někde v jižní Kalifornii. V dalších letech poznal Itálii, Řecko, Turecko, Španělsko a východní Afriku. Začal psát drobné povídky, črty, divadelní recenze a studie. Zveřejňoval je v tisku a stával se pomalu, ale jistě oblíbeným autorem. V roce 1884 se stal hlavním redaktorem varšavského listu „Slowa“. Skutečnou oblibu a známost mu však přinesly jeho rozsáhlé romány věnované historicky vypjatým obdobím bohaté polské historie. Známa je především jeho trilogie „Ohněm a mečem“, „Potopa“ a „Pan Wolodyjowski“. Kniha pro děti „Pouští a pralesem“, „Křižáci“ a především román „Quo vadis“, čerpající námět z Neronova Říma a problémů prvních křesťanů. Postavy románu jsou líčeny tak, aby čtenáři pochopili, že boj za svobodu je nutný a aby posílil jejich národní uvědomění a sebevědomí. Za román „Quo vadis“ obdržel r. 1905 Nobelovu cenu za literaturu. V roce 1900 mu vděčný národ daroval statek „Oblegovej“, pořízený z dobrovolných sbírek občanů. Ve věnování je napsáno: „za velkolepé zásluhy epického spisovatele“. Za první světové války odjel do Švýcarska, kde organizoval pomoc polským obětem války.

Pro Poláky je jeho význam asi stejný, nebo podobný, jako historické romány Aloise Jiráska, které ovlivňovaly celé generace čtenářů u nás.

Marlene Dietrichová

Vlastním jménem Marie Magdalena, provdaná Sieberová. Zemřela 6. května 1992. Rodem Němka, americká občanka, herečka a zpěvačka, kapitánka americké armády, tlumočnice – velká hvězda! Začínala hrát už v němých filmech, ale na výsluní ji vynesla role ve zvukovém filmu „Já líbám vám ruku, madam!“ do kterého ji angažoval moravský rodák z Kroměříže Robert Land. Po obrovském úspěchu tohoto filmu, hrála už pouze hlavní role. V roce 1933 emigrovala do USA a stala se jednou z prvních neamerických hvězd hrajících v Hollywoodu. Občanství Spojených států získala v roce 1939. V roce 1944 vstoupila do americké armády a cestovala po evropských frontách, kde nejen bavila, ale i povzbuzovala americké vojáky. V případě potřeby sloužila v armádě i jako tlumočnice. Proslavila celou řadu písní, které si vojáci zpívali a které se – díky jí – staly nesmrtelnými. Půjďte-li na vynikající představení „Edith a Marlene“ v divadle Pod Palmovkou, budete možná překvapeni, kolik těch písní znáte a zpíváte.

Marlene vstoupila mezi nejslavnější hollywoodské herečky, v době války a po válce byla její popularita nesmírná. Na chodníku slávy v Hollywoodu najdete její hvězdu!

Byla vyznamenána vysokými vojenskými řády Spojených států, Francie, Izraele, Belgie a 16. května 2002 se až posmrtně stala čestnou občankou města Berlín.

První „první dáma“ republiky

13. května 1923 zemřela *Charlotta Garrigue Masaryková*, manželka našeho prvního prezidenta Tomáše Masaryka, který po sňatku jako důkaz úcty k její rodině začal používat i její rodové jméno Garrigue. Charlotta se narodila daleko za mořem – v Brooklynu, kde prožívala šťastné dětství mezi dalšími devíti sourozenci. Rodina byla dobře situovaná, otec založil pojišťovnu Germania, matka se velmi angažovala v hnutí za osvobození otroků, chápala, že bez vzdělání se jejich těžké životní podmínky mohou jen těžko zlepšit a tak je učila číst a psát. Sociální citění Charlotta zdědila po ní.

V 17 letech odjela studovat hudbu do Německa, původně se chtěla stát klavírní virtuoskou, ale zabránil jí v tom úraz ruky. V Německu bydlela v rodině Goringových,

kde se také seznámila se svým budoucím manželem. Společně navštěvovali koncerty a divadla, měli společné zájmy. Když Tomáš získal doktorát na univerzitě ve Vídni, požádal Charlottu o ruku. Ta sice svolila, ale oba mladí lidé museli nějak přesvědčit otce, který Charlottě vysvětloval, že v Americe je zvyklá žít ve svobodné demokratické zemi, zatím co v Rakousko – Uhersku vládne habsburská aristokracie a katolická církev. Měl obavy i o to, jestli mladý doktor je schopen manželku uživit. Po jejím těžkém úrazu jel Tomáš rychle do Ameriky, na štěstí po jeho příjezdu byla Charlotta definitivně mimo nebezpečí. Otec dal svolení a 15. března 1878 se konala svatba. Okamžitě po svatbě mladí manželé přestoupili do evangelické reformované církve (Masaryk byl původně katolík, Charlotta unitářka). Manželé žili nejdřív ve Vídni, v roce 1882 se stěhovali do Prahy. Charlotta se naučila perfektně česky, zajímala se o českou literaturu a hudbu. Měli pět dětí, Hanička však zemřela několik měsíců po narození.

R. 1897 získal Tomáš definitivní profesuru na pražské univerzitě a jeho působení tam by vydalo na samostatnou knihu. V každém případě to neměl snadné, protože důsledným obhajováním pravdy proti sobě štvál veřejnost a studenty, takže dokonce uvažoval o odchodu do Spojených států, kde měl možnost získat slušné postavení – byla to však právě Charlotta, která ho přesvědčila, že je nutno vytrvat a že z boje se neutíká. Manželka našeho prvního prezidenta také nikdy nebyla pouze ženou v domácnosti. Samozřejmě všemožně podporovala svého muže, ale byla členkou mnoha ženských klubů, hlavně „Amerického klubu dam“, založeného Vojtou Náprstkem. V r. 1905 se stala členkou sociální demokracie a její ženské organizace. Svě sociální citění projevovala v praxi, neváhala např. prodat svoje osobní šperky, nebo další věci, aby získala peníze pro chudé a nemajetné. Když byla na Malé Straně založena prodejna dělnického konsumu, angažovala se i tam, dokázala dokonce dostat některé zboží i na Hrad.

Masarykův odchod do emigrace byl pro rodinu těžkou ránou, ale nestěžovala si, i když pronásledování rakouských úřadů se stupňovalo. Dcera Olga byla s otcem v cizině, syn Herbert, nadaný malíř, zemřel na tyfus, kterým se nakazil při ošetřování nemocných a raněných ve vojenském lazaretu. Druhý syn, Jan musel jako voják na frontu a dcera Alice byla žalářována a dokonce odsouzena k trestu smrti. Ten jí byl prominut na nátlak světové veřejnosti. To vše by bylo obrovskou zátěží pro každého a Charlottino křehké zdraví to nevydrželo. V lednu 1918 musela být hospitalizována v léčebně ve Velešlavíně a tam se také – po těžkých létech odloučení – setkala s manželem. Vzhledem ke svému onemocnění (trpěla depresemi) si příliš postavení první dámy neužila. V roce 1920 se sice aktivně zajímala o novou ústavu, především jí šlo o rovnoprávnost žen v novém moderním státě, ale střídavě pak žila v sanatoriu a v Lánech. Když však v roce 1921 navštívila všesokolský slet, byla přivítána s nadšením a láskou. Stala se Češkou – žila tu 40 let a národ to oceňoval. V roce 1923 zemřela na srdeční slabost.

Roli první dámy pak léta hrála její nejstarší dcera Alice.

Marie Podvalová

Operní „diva“, zpěvačka od Pána Boha, u které se fenomenální hlasový projev snoubil ještě s vynikajícími hereckými schopnostmi a která kromě toho také byla, ať už na scéně nebo v soukromí, skutečně „krásná ženská“. Narodila se 5. listopadu 1909 v Čakovcích a zemřela 16. května 1992 v Praze. Jako dítě hrála na housle, věnovala se ochotnickému divadlu a pak studovala zpěv u A. Fassatiové, později na pražské konservatoři. Zvučný, čistý soprán temnějšího zbarvení ji předurčoval především k sopránovým dramatickým hrdinským rolím a dovoľoval jí vyrovnávat se úspěšně i s rolemi mezzosopránovými,

jako je Janáčková kostelníčka, nebo Verdiho Amneris v Aidě. Byla však především českou, smetanovskou interpretkou.

Začínala v operě v Brně, kde ji jako Miladu viděl a slyšel Václav Talich, který ji pak angažoval přímo do Národního divadla, kde působila od roku 1937 až do ukončení své kariéry v roce 1978. Spolupracovala s rozhlasem, později i televizí a filmem, často vystupovala na koncertech. Byla nositelkou všech možných cen a vyznamenání, Národní umělkyní a její výkony v Národním divadle ještě umocňovalo tehdejší fantastické pěvecké zastoupení naší přední scény. Jména jako Krásová, Tauberová, Haken, Bednář, Otava, Domanínská, Červinková, Šubrtová, Židek, Kočí, Berman a především její nejčastější a nejlepší partner Beno Blachut zaručovala obecnstvu vždy kvalitní zážitek. Za svých studií na pedagogické fakultě ÚK v Praze jsem maximálně využívala možností návštěv v ND i návštěv různých koncertů. Jako studenti jsme chodili k stání „za pár šupů“, když jsem občas vynechala večeri, mohla jsem si dovolit být v divadle i šestkrát týdně.

Marie Podvalová byla nepřekonatelnou Miladou, Libuší, prostou a čistou Mařenkou nebo Vendulkou, krutou cizí kněžnou ve Dvořákově Rusalce, Julií v Jakobínu, Anežkou ve Dvou vdovách a Hedvikou v Čertově stěně, dramatickou kostelníčkou v Janáčkově Pastorkyni i Evou ve stejnojmenné operě J. B. Foerstra. Její pěvecký i herecký naturel ji přímo předurčoval pro Fibichovu Šárku, zpívala i Beatrici v Nevěště messinské. Z cizího repertoiru to byly opět dramaticky vypjaté role jako Leonora ve Fidelii, Pucciniho Tosca, Santuzza v Sedláku kavalírovi, Senta v Bludném Holanďanu nebo Ortruda v Lohengrinovi, Venuše v Tanhauserovi, Marina v Borisi Godunovovi – a to jsou jen ty nejkrásnější role, které jsem sama mohla vidět – i mnohokrát.

Jejím manželem byl Zdeněk Kriebel, právník, pak redaktor a básník – společně jsou pohřbeni na Vyšehradě.

Letadlo těžší než vzduch

30. května 1912 zemřel jeden z bratrů Wrightových – Wilbur. Společně s bratrem Orvillem je považován za důležitého průkopníka v oboru letectví – byli totiž první, kteří dokázali, že letadlo těžší než vzduch se schopno skutečně létat. Žádný z bratrů neměl vzdělání nutné v tomto oboru. Byli to amatéři – ale úspěšní amatéři. Věnovali se závodní cyklistice a pořídili si opravnu jízdních kol v Daytonu. Při práci jim zbývalo ještě dost času, aby experimentovali v letectví. Pokusům se věnovali od r. 1899 – zajímal je zejména způsob řízení a ovládání letadla, přišli s novinkou – ovládáním letadla kolem tří os, což se používá i dnes.

V aerodynamickém tunelu vyzkoušeli víc než 200 různých tvarů křídla a vytvořili vlastní tabulky o působení vztlaku vzduchu na tvar křídla. Začali s kluzáky a při práci na mechanice letadla jim přišly vhod zkušenosti, které získali v cyklistice. Zajímalo je víc ovládání řízení letadla, než jeho pohon a problémy se vzletem. Kluzáky stavěli od r. 1899, vymysleli systém „wing wrapping“ – zkroucení křídla. Letadlo ovládali pomocí drátů upevněných na konci křídla. Zkroucené křídlo umožňovalo větší vztlak! Roku 1900 přestěhovali pokusy do Kitty Hawk v Severní Karolině. Byly tam dobré podmínky pro další pokusy – stálé silné větry a písčité duny. Snažili se o nové inovace v dalších letech a 23. III. 1903 si svůj vynález dali patentovat. (U. S. patent č. 821, 393 Flying machine). Nový stroj pojmenovali Kitty Hawk – měl vlastnoručně vyrobenou vrtuli, motor vyrobili v obchodě s koly v Daytonu a k převodu používali řetěz z jízdního kola. První let trval pouhých 19 vteřin a podařilo se jim překonat hranici 39 metrů. Čtvrtý let už trval téměř minutu a stoj uletěl 279 m. První model měl rozpětí křídla 12 metrů,

hmotnost 340 kg, motor měl výkon 12 koňských sil. Let měla možnost sledovat veřejnost, zájem byl obrovský.

Hon na Eichmana

31. května 1962 byl v Tel Avivu popraven jeden z největších hromadných vrahů lidské historie Otto Adolf Eichman. Způsob, jak byl nalezen, vypátrán, dopaden a unesen do Izraele je téměř neuvěřitelný. Celá akce trvala téměř pět let a ve své knize „Operace Eichman“ ji krok za krokem popsal Isser Harel, nositel titulu „Memune“, to je „pověřený“. Byl totiž zároveň ředitelem Mosadu i organizace Šin Bet. Všechny uvedené citáty jsou vybrány z této knihy.

Všechno začalo ve chvíli, kdy na mém psacím stole pronikavě zazvonil telefon: z Jeruzaléma volal Walter Ejtan, generální ředitel ministerstva zahraničních věcí. A že prý pro mne něco má a potřebuje se mnou mluvit...Sešli jsme se po jeho příjezdu do Tel Avivu v kavárně Ramat Gan. Okamžitě jsem zaznamenal, že ztěží ovládá rozrušení. Dostal zprávu s pozoruhodným sdělením, že Adolf Eichman žije – a že je známo, kde v Argentině se zdržuje.!

Adolf Eichman pocházel z Porýní, později se s matkou a pěti sourozenci přestěhoval do Lince. Nedostudoval reálku ani průmyslovku – vyhledával různá povolání. Stal se obchodním cestujícím americké společnosti Vacuum Oil Company. V r. 1932 vstoupil do nacionálně – socialistické strany, o rok později byla tato strana v Rakousku zakázána a Eichman byl propuštěn ze zaměstnání. Odešel do Německa a vstoupil do SS. Sloužil pak nějakou dobu v koncentračním táboře v Dachau a od r. 1934 v centrále v Berlíně. Ta měla za úkol likvidovat potencionální nepřátele – především zednáře a Židy. Po „anšlusu“ Rakouska v březnu 1938 byl pověřen řízením emigrace Židů z Rakouska. V srpnu téhož roku byla zřízena Ústředna pro židovské vystěhování v Rakousku, později v Německu a po okupaci i u nás. K donucení k emigraci se postupovalo nevybíravými prostředky – terorem proti židovskému obyvatelstvo, soustavnému ponižování, ale zatím se jednalo vlastně o řízenou emigraci. To se ovšem časem změnilo a místo emigrace můžeme mluvit o deportacích. Přípravovaly se masové deportace z Německa, Francie a dalších zemí. V roce 1940 byly úředně zakázány další emigrace a začaly organizované deportace do vyhlazovacích koncentračních táborů. Eichman stál od počátku války v čele tzv. přesídlovacího referátu gestapa. Měl také významnou roli při přípravě konference ve Wansee – ta rozhodla o tzv. „konečném řešení“ především židovské otázky. Ve své kariéře úspěšně pokračoval. Po napadení Sovětského svazu 22. června 1941 byl pověřen organizací židovských transportů na východ. Byl svědkem brutální likvidace těchto lidí speciálními oddíly SS – a příliš se mu to nelíbilo. Nezamlouvalo se mu ani použití výfukových plynů a přimlouval se za jiný způsob likvidace. Nakonec se začal používat plyn Cyklon B - jako nejlepší způsob byly určeny plynové komory. Vyzkoušeli to na sovětských zajatcích, pak především na dětech, do jara 1944 bylo takto zlikvidována 5 milionů Židů.

Nikdo se tady nemůže divit, že po válce bylo jeho potrestání otázkou satisfakce a pro příslušníky komanda, které mělo Eichmana najít, dopadnout a dopravit k soudu do Izraele, otázkou cti.

Z rozhovoru Issera Harela s velitelem operačního týmu izraelské tajné služby: „*Takovou operaci jsme tu ještě neměli.*“ *Věděl jsem, že takhle se u něho projevuje nejvyšší vzrušení. „Nakolik je pravděpodobné, že tenhle chlap je opravdu Eichman?“ zeptal se. Vyličil jsem mu, co všechno jsme pro to udělali a zdůvodnil svůj názor, že definitivně se totožnost toho člověka ověří, až ho zajmeme. „Z jednoho hlediska se tato operace liší od všech ostatních,*

kteří jsme doposud uskutečnili. Tentokrát nebudeme plnit úkol jen podle vydaných příkazů. Tentokrát nás vysílá i naše židovské svědomí. Proto chci, abys s sebou vzal jen ty, kteří se z celého srdce s tímto posláním ztotožní. Účast musí být dobrovolná. Kdo by sebméně zaváhal, nemůže se na této akci podílet!“ „Nikdo z nich nezaváhá!“ prohlásil přesvědčeně. „Ani já to neočekávám“, souhlasil jsem, „avšak trvám na tom, aby každý, kdo bude vybrán, věděl, že jdeme do akce za jediným a jen jediným cílem: dopravit před soud jednoho z netvorů, kteří nás usilovali krvavě zlikvidovat. Pokud se nám to podaří, tak se stane poprvé v dějinách, že před soudem židovského národa stane muž, který připravil o život mnoho Židů. Proto má tahle akce humánní a morální význam, jež přesahuje všechno, co jsme dosud dokázali.

Když skončila válka Adolf Eichman uprchl do Berlína a později do Alp. Vzdal se Američanům a vydával se za obyčejného příslušníka SS jménem Otto Eckmann. Ze zajateckého tábora uprchl a do roku 1950 pracoval v klidu na různých farmách v Německu. V témže roce za pomoci tzv. „Tiché pomoci“ odplul do Argentiny, kde nakonec žil v Buenos Aires pod novým jménem Ricardo Klement. Po dvou letech za ním přijela i rodina.

Jeho dopadení a únos vyvolalo mezinárodní skandál, protože se to událo bez souhlasu Argentiny jako suverénního státu.

23. května 1960 se konalo zasedání izraelského parlamentu, vystoupil na něm Ben Gurion s touto zprávou:

„Je mou povinností oznámit knesetu, že před krátkou dobou izraelská zpravodajská služba odhalila jednoho z nejhorších nacistických zločinců, Adolfa Eichmanna, jenž byl spolu s dalšími nacistickými čelnými představiteli odpovědný za to, čemu říkali „konečné řešení židovského problému“ – tedy vyvraždění 6 milionů evropských židů. Adolf Eichmann je ve vazbě v Izraeli a zanedlouho stane v Izraeli před soudem podle zákona z roku 1950 o potrestání nacistů a nacistických kolaborantů.“

Zpráva z knesetu se bleskem rozšířila do celého národa, k zmučeným lidem, kteří přežili továrnu na smrt, k pozůstalým, kteří ztratili své blízké. Opětovné potvrzení vlády zákona je povzbudilo a dodalo jim novou víru ve spravedlnost.

Zpráva se rozletěla do všech koutů světa: u slušných lidí byla přijata s úctou a nesla s sebou i jasně varování všem vrahům židovského lidu!

Proces se konal od dubna do 14. srpna 1961. Krátce po půlnoci 31. května 1962 byl Eichman popraven oběšením. Byl to jediný trest smrti vykonaný civilním soudem v dějinách Izraele.

Jarina Žitná

(Literatura wikipedia a kniha Issera Harela „Mosad: operace Eichman“,

Dům v Garibaldiho ulici – nakladatelství Leda spol. s r.o. a nakladatelství Rozmluvy v roce 2008.)

Události a osobnosti měsíce května

O dvou justičních vraždách

Co na tom, že je dělí celých 490 let, co na tom, že první obětí byl muž, druhou žena. Společné měli to, že bojovali za pravdu a svobodu a měli odvahu a mravní statečnost dotáhnout tento boj až do hořkého konce. Z dobových dokumentů je jasné, že ani jeden z nich neměl šanci, ale jejich oběť nebyla marná, jejich jména se zachovala jako příklad statečnosti a nemohou být zapomenuta.

V roce 1415 byl svolán církevní koncil do Kostnice. Jedním z jeho cílů byl soud nad Janem Husem, církevním reformátorem, který svým učením přímo ohrožoval tehdejší mocenskou praxi církve. 4. dubna 1415 přijel do Kostnice osobní Husův přítel, mistr **Jeroným Pražský**. Přijel Husa podpořit, i když ho varoval Křišťan z Prachatic, Hus mu totiž výslovně vzkázal, aby nejezdil. Přijel bez pozvání, jeho identitu znali jen páni z Dubé a z Chlumce, kteří doprovázeli Jana Husa. Jeroným neuposlechl a 7. dubna přibil na dveře kostnických kostelů list psaný v latině, němčině i češtině, v němž žádal o slyšení. Situace se nevyvíjela dobře, koncil reagoval nepřátelsky a Jeroným, na radu svých přátel, se snažil uprchnout. 18. dubna byl na něj vydán zatykač a tehdejší „spravedlnost“ ho dostihla nedaleko českých hranic v Hiršavě, kde byl zatčen.

23. dubna byl v Kostnici vsazen do těžkého žaláře.

Jeroným nebyl „jen tak někdo“! Byl mistrem čtyř univerzit (Paříž, Heidelberg, Kolín na Rýnem a Praha). Protože pocházel z dobře situované rodiny sídlící na Novém Městě pražském mohl si dovolit náročná studia. V roce 1398 po dosažení bakalářského titulu v Praze se odebral do Oxfordu, kde se seznámil s učením Johna Viklefa a jeho spisy přivezl do Čech. V r. 1403 navštívil Palestinu a Jeruzalém, od r. 1407 působil na univerzitě v Praze, r. 1410 byl ve Vídni, kde byl obviněn z kacířství a uvězněn, podařilo se mu však utéci. Zúčastnil se pak „odpuštěných“ bouří v Praze a protože se chtěl blíže seznámit s pravoslavím a pravoslavnou církví, vydal se roku 1413 do Ruska, Litvy a Polska. Obecně byl znám jako člověk nesmírně vzdělaný, pohotový a vtipný řečník, ale také milovník vína, krásných žen, který dovedl svou břitkou kritikou urazit i uchvátit, byl milován i nenáviděn.

V kostnickém těžkém žaláři po jedenácti dnech věznění těžce onemocněl, pak mu bylo věznění zmírněno. Byl ovšem podroben četným výslechům, tlak na jeho psychiku i odvalu byl nepředstavitelný. Nakonec povolil a 23. září 1415 před koncilem své „bludy“ veřejně odvolal – zřekl se Husa i Viklefa. Dostal se pak do mírnějšího vězení a koncilu by asi pravděpodobně jeho veřejné odvolání stačilo. Jenže rozsudek nebyl vhod především přítomným českým mistrům, Štěpánovi z Pálče a Michalu de Causis. Prohlašovali, že Jeronýmovo odvolání není upřímné, v čemž měli nakonec pravdu. 24. února 1416 byl proces s Jeronýmem obnoven. Bylo mu vytýkáno 107 bludných článků. Jeroným však už věděl, že nemá šanci a na svobodu se nikdy nedostane. Bránil se statečně a vtipně obhajoval svou filosofii a své učení. Proces trval pouhých pět dní. V závěrečné řeči Jeroným odmítl bludy odvolat a znovu se hlásil k Husovi i Viklefovi a jejich myšlenkovému odkazu. Prohlásil, že jeho největším hříchem bylo původní odvolání a zřeknutí se jejich myšlenek. Dostal pak dva dny na rozmyšlenou – jenže Jeroným už byl pevně rozhodnut a nepovolil.

30. května 1416 pak byl upálen na stejném místě, jako před rokem Hus.

Dnes najdete na místě, kde oba zemřeli, velký neopracovaný balvan s medailony obou přátel, kteří sice zemřeli násilnou a nespravedlivou smrtí, ale stali se nezapomenutelnými.

O 490 let později se podobný příběh odehrál v Praze a jeho protagonisty byli Češi. Tentokrát byla obětí žena – **dr. Milada Horáková**. 31. května 1950 začal monstrozní proces, který ji nepřivedl na hranici, ale na šibenici.

Narodila se roku 1901 v rodině, která vyznávala ideje a myšlenky T. G. Masaryka a tak byla také vychována. V dětství dva z jejích sourozenců zemřeli na septickou spálu, zůstala pouze s mladší sestrou Věrou. Vystudovala práva a provdala se za svou celoživotní lásku Bohuslava Horáka, pozdějšího programového ředitele Československého rozhlasu. V roce 1933 se jim narodila dcera Jana. Oba manželé se aktivně zapojili do protiněmeckého odboje a v srpnu 1940 byli zatčeni gestapem. Ve

vězení prošla soustavným týráním, ale nenechala se zlomit a prozradila pouze to, co už vyšetřovatelé stejně věděli. Byla pak převezena na Malou pevnost v Terezíně, souzena byla až v r. 1944. Byl jí navržen trest smrti, ale nakonec dostala „pouze“ osm roků káznice. Na štěstí se blížil konec války – přežila a setkala se s manželem, který dokázal přežít pochod smrti.

Po válce byla zvolena členkou parlamentu za Československou stranu národně sociální, stála u zrodu časopisu „Vlasta“, což byl dlouhá léta nejčtenější ženský časopis u nás. Přišel však únor roku 1948 a všechno bylo najednou jinak. Byla zbavena veřejných funkcí a v den smrti Jana Masaryka na protest proti jednání komunistů složila sama poslanecký mandát. 27. září 1949 si pro ni bezpečnost došla přímo do zaměstnání, manžel byl v té době doma a podařilo se mu utéct. Svou ženu však už varovat nemohl, bylo příliš pozdě. Hrozné je, že už se nikdy neviděli!

Svědectví o soustavném týráním a bití v pankrácké věznici podala později Miladina spolubydlící v cele Zdena Mašínová. V té době se po vzoru sovětských čistek začal připravovat proces s 13 představiteli nekomunistických stran. Obvinili je z velezrady a špionáže a podle sovětského osvědčeného vzoru je nutili nacvičovat odpovědi, která vedly k jejich odsouzení. Proces začal 31. května 1950 a vedl ho JUDr. Karel Trudák. Jsou známa i další jména přísedících a účastníků. Dr. Horáková se chová statečně, přiznává, že s komunistickou ideologií nesouhlasí a nesouhlasila – čímž přiznala vinu. Pokouší se ještě veřejně hájit své ideály, což neodpovídá nacvičené soudní frašce a způsobuje tak soudu mnoho starostí. Propagace tohoto procesu před československou veřejností byla neuvěřitelná a tak snad ani není divu, že mnozí uvěřili ve vinu její a jejích přátel a spoluvězňů.

8. června byl vynesena rozsudek – Milada Horáková, Jan Buchal, Oldřich Pecl a Závěš Kalandra jsou odsouzeni k smrti, další čtyři na doživotí. Ostatní tresty se pohybovaly mezi 13 až 28 lety vězení. Odvolání i žádosti o milost byly smeteny ze stolu, odezvu nenašly ani protesty zahraniční veřejnosti – intervenoval např. Albert Einstein, Eleonora Roosweltová (manželka prezidenta), Bertrand Russel nebo Winston Churchill. 24. června 1950 byl ortel proveden způsobem velmi bolestivým, dlouho trvajícím škrcením. Den před popravou navštívila Miladu Horákovou ve vězení dcera Jana a sestra Věra s manželem. Od nich se dověděla, že manželovi se podařilo uprchnout a že ji nezradil, jak jí namlouvali.

Její poslední slova a myšlenky patřily rodině: „Neplačte, neteskněte moc. Je mi to lepší, než pozvolna umírat. Dlouhou nesvobodu by mé srdce už nevydrželo. Buďte zdraví, jsem jen a jen Vaše! Milada.“

18 let po skončení procesu, 3. července 1968 byl Nejvyšším soudem republiky nespravedlivý rozsudek zrušen. Dalších 22 let pak trvala úplná rehabilitace odsouzených. Její osobní dopisy se dostaly do rukou rodiny až v roce 1990.

Zamyslíme-li se nad osudy dvou lidí, které od sebe odděloval čas a přesto dopadli stejně, začne se člověku vtírat nepříjemná myšlenka, že se vlastně nic nezměnilo. V obou případech hájil jednotlivec své přesvědčení, nikomu neubližoval, ale dokázal stát na svém a nepodleh obávám o svůj život. Jednou tu stála v roli žalobce a kata církev svatá, po druhé politická strana řídící se ideologií, které není svaté nic – ani lidský život a už vůbec ne pravda a svoboda.

Co z toho? Jeroným i Milada dopadli osobně špatně, dokázali však, že přes všechnu zlobu a nepřízeň – ne osudu, ale lidí!! – člověk dokáže vytrvat a bojovat až do konce. A to je pointa těchto dvou příběhů, které vešly do dějin lidské paměti a před kterými je nutno se v úctě sklánět.

Jarina Žitná

Svědkové národní minulosti

Hrad Krakovec

Najdete ho v okrese Rakovník nad soutokem Šípského a Krakovského potoka na samém okraji CHKO Křivoklátsko, které je biosferickou rezervací UNESCO. Od roku 1958 je kulturní památkou České republiky a dnes je ve vlastnictví státu.

Hrad je znám především pobytem mistra Jana Husa roku 1414. Právě odtud se Hus vydal, přes varování přátel, na osudnou cestu do Kostnice!

Krakovec je svou výstavbou výjimečnou památkou – tvoří totiž přechod od hradu k zámku. Je vrcholnou ukázkou architektury královské dvorské stavební huti v době panování Václava IV. Obranná složka hradu byla omezena na minimum, důraz byl kladen především na komfort a pohodlí.

Hrad byl založen r. 1381 a za rok dokončení je považován rok 1383. Stavitelem a majitelem byl v té době Jíra z Roztok, vedoucí královské huti a je třeba říci, že stavba předběhla svou dobu. Zajímavé je, že Jíra svou velkolepou stavbu nazýval „Chalúpka“! Roku 1410 hrad koupil Jindřich Lefl z Lažan a byl to právě on, který tu v roce 1414 hostil Jana Husa. Leflové drželi hrad do r. 1437, pak ho nějaký čas obýval husitský hejtman Jan Bleh z Těšnice, dalších 100 let od r. 1447 ho vlastnili Kolovratové a od roku 1548 patřil Lobkovicům.

Hrad tvoří dvojdílné hradní jádro oddělené příkopem od předhradí. Vjíždělo se do něj po mostě, na který navazoval další padací most. Do nádvoří zasahoval polookrouhlý bergfríd, na prvním nádvoří byla studna a branka do parkánu. Mezi věží a západním křídlem se nacházela druhá brána. Druhé nádvoří bylo obklopeno palácovými křídly a paláce byly spojeny pavlačemi. V prvním a druhém patře se nacházelo asi 26 – 27 místností. Ve východním křídle se nacházela kaple s arkýřovitým kněžištěm. V letech 1548 – 1565 dostaly budovy nové renesanční štíty, ale za třicetileté války byl hrad zpustošen. Na konci 17. století byl zasřešen novou červenou keramickou krytinou (odtud také název Červený zámek nebo hrádek!) Bohužel, roku 1783 do hradu uhořelo a vyhořel, zbyly pouze obvodové zdi a některé klenby. Tehdejší majitel Karel Hildebrand již nerealizoval obnovu a z hradu se stále více stávala zřícenina a stavba chátrala.

Teprve roku 1915 byly pod vedením architekta Karla Kuhna provedeny zajišťovací práce, na kterých se podílel Klub českých turistů. Úpravy se konají dodnes.

Za samostatnou zmínku stojí most na hrad, který dal r. 1384 postavit Jíra z Roztok. Současný most pochází z let 2000 – 2005 a postavil ho tesař a odborník na středověké konstrukce Petr Růžička a statik Vít Mlázovský. Při stavbě byl zachován princip středověké stavby, byly použity pouze historické sekery a žádná moderní technika. I jeřáb použitý při sestavování mostu byl postaven pouze za použití středověkých nástrojů a postupů. Byl to zajímavý experiment, který ověřil kvality středověkých technologií. Bylo použito 1000 trámů, 150 dubových fošen mostovky 400 spojů bylo svázáno sekerou a dlátem. Most je určen pro pěší, ale unese přejezd vozidla do šesti tun váhy. Podle pověsti zde stávalo bájně hradiště praotce Kroka – odtud i pozdější název. V každém případě sám hrad i jeho romantické okolí stojí za pozornost!

Jarina Žitná (literatura Wikipedie a průvodce křivoklátskem)

Zprávy z jednot a žup

Začnu smutně – Českou obec sokolskou postihla v minulém měsíci tři úmrtí, do sokolského nebe odešli tři poctiví sokolové a dobří lidé.

Tím prvním byl

bratr Mirek Malý.

Při psaní těchto řádek si vědomuji, že o jeho soukromí mnoho nevím. Zнала jsem ho pouze z jeho práce na náčelnictvu ČOS, pracoval tam několik let po obnovení činnosti. Jeho oborem byly finance – to uměl a pečlivě hlídal. Když jsem ráno kolem deváté dorazila z Liberce, většinou už seděl za svým stolem a pracoval. Vždy byl přátelský a klidný, nikdy jsem ho neslyšela křičet. Pravidelně se zúčastňoval schůzek Věrné gardy a jednou týdně chodil do TD plavat. Podle vyprávění vrátného byl plavat ještě asi týden před smrtí – a to prý si stěžoval, že mu to nějak nešlo a naplaval o dva bazény méně než obvykle. Bylo mu 92 let.

Co ovšem ví jen málokdo! Na všechny akce, které pořádali váleční veteráni, byl Mirek zván jako čestný host. Za války totiž působil jako člen Zpravodajské brigády a za Pražského povstání prodělal legendární přesun z Dejvic, Podbavy přes Vltavu, Troju a Libeňský most se zásobami munice a ukořistěných zbraní, které nutně potřebovali obránci v Kasárnách Jiřího z Poděbrad. Spolu s brigádou pak Mirek zajišťoval obranu Prahy v Motole a v poválečných měsících zajištění státní správy v západním pohraničí. Nikdy o tom nemluvil – snad proto, že práci a boj za vlast považoval za samozřejmost pro člena Sokola.

Určitě nebudu sama, kdo na Mirka bude ráda a často vzpomínat. Byl příkladem slušného, poctivého člověka, hrdého a skromného sokola, kterého si lidé vážili.

Bratr Zdeněk Rakušan.

Jednou o prázdninách (před dávnými lety) jsem ráno vstala a v pokoji ke svému úžasu doslova zakopla nejen o rodného bratra, ale i o dalších pět dorostenců z Frýdlantu. Klidně tu vospávali na zemi ve spacácích, v noci přijeli ze sokolského putovního tábora na Slovensku a neměli už žádné vlakové spojení domů. Zdeněk byl jedním z nich a zůstal členem naší dorostenecké party až do své smrti 31. března letošního roku. Byl aktivním cvičitelem v Sokole Liberec I. (za komunistů v Lokomotivě), výborným gymnastou, rozhodčím SG, náčelníkem a později starostou naší jednoty. V civilním životě byl kantor a jeho žáci, stejně jako žáci v Sokole ho měli rádi. Spousta lidí ho znala také jako praporečníka – když Zdeněk s praporem pochodoval, tak to „něco šlo“, byla to ukázka trénovaného cvičence s vynikajícím držením těla.

Míval většinou dobrou náladu, byl veselý a družný, ale také cholerik, kterému bylo v určitých případech radno jít z cesty. Žáci ve škole o něm tvrdili, že dokáže získat zájem o učivo a donutit je k práci. Byl nepostradatelný na sokolských táborech, které jsme pravidelně pořádali, dobře zpíval a dovedl zorganizovat jak cvičení, tak třeba i zábavu u táborového ohně.

V posledních letech ho zradilo zdraví, dlouhá léta pravidelně docházel na transfuze. Ještě na posledním sletě si zacvičil Věrnou gardu, pak už se všechno pouze horšilo. Těsně před smrtí se ještě zúčastnil schůzky našich, dnes už dospělých, táborníků – vlastně jsme se tam skoro rozloučili.

Po Zdeňkovi zůstalo prázdné jeho místo v tělocvičně, zůstane prázdná i jeho značka na sletovém stadionu. Prožil plný a šťastný život v rodině, zaměstnání i v Sokole. Jeho jméno zůstane živé v srdcích všech, kteří ho měli rádi.

Sestra Milada Justová.

Dlouholetá náčelnice sokolské jednoty ve Voticích a od znovuoživení Sokola náčelnice župy Jana Žižky z Trocnova, pak župy Blanické. V roce 1994 jsme vedle sebe pochodovaly v čele sletového průvodu v Táboře. „Kdyby nás tak viděli naši tátové...!“

Chodily jsme spolu do školy, do jedné třídy. Spolu jsme prožily těžká válečná léta, která nás poznamenala a ukázala, že nic není a nemůže být zadarmo, že – pokud nám na něčem záleží – je nutno pracovat a bojovat! Vždycky jsem obdivovala Miluščiny organizační schopnosti – dokázala připravit setkání spolužaček po mnoha letech, prosadit vydání knihy o Voticích, pracovala ve vlastivědě a, samozřejmě, především v Sokole. Jako náčelnice jednoty vedla především rodiče a děti a předškoláky, starala se o sokolovnu, cvičila ženy, to za ní převzala dcera. Teď mne napadlo, že právě ona mi 10. května 1945 skoro o půlnoci na náměstí oznámila, že se mi vrátil táta z koncentráku - na to se nedá zapomenout. Spolu jsme, dvě malé holky, v hektických dnech začátkem května 45 stály od rána do večera na silnici se džberem vody a hrnky – vojáci projíždějící Rudé armády ji nutně potřebovali. Nikdy jsme se vzájemně tak docela neztratily, i když se naše rodina hned o prázdninách 45 z Votic odstěhovala. Časté styky byly obnoveny po obnově Sokola – měly jsme společnou minulost a společnou živou a náročnou přítomnost.

V posledních letech ji doprovázely těžké úrazy, ale ještě před dvěma lety cvičila mou skladbu „Koncert“ v Brně a v Plzni. Loni musela být hospitalizována pro problémy s páteří. Věděla jsem, že na tom není dobře, ale když jsem na Boží hod velikonoční v noci otevřela počítač a našla v poště oznámení o jejím úmrtí, nesmírně mne to zaskočilo. Bylo mi těžko – i když vím, že ji asi měl Pán Bůh rád.

Je další z nepřehledné armády sokolů a sokolek, kteří někde tam nahoře pořádají svůj vlastní slet a čekají, až se k nim připojíme!

Těžce vzpomínala Jarina Žitná

***„Proud, který uplynul již, se zpátky přivolat nedá,
chvíle, jež minula již, vrátit se nemůže zpět!“***

(Ovidius)

„Čas živí všechno i ničí, je marné se na odpor stavět!“

(Calpurnius)

Je nutno plán

Projekt (studie, návrh)

*Společného Oblastního
Podbělohorské a Pražského*

Název *Sokolové republiky*

26.5.2018 (sobota) v Brandýse nad Labem

Sestry a bratři.

Na základě společného jednání a
spojení se k Oblastnímu sletu
župního sletu ve spojení se župním
a odsouhlasené dohody o společném
Vítáme zapojení dalších žup
minulých dob navázané vazby
pomohou ke zdárnému zajištění sletu
2018. V tomto roce také župa
její tělocvičné jednoty slaví 100 let
nejen na společném poli tělocvičném
kulturním. K této příležitosti
výstavu z historie našich žup
Starosta župy Jan Firbas, st.

Jak je možné vedeno správně ve Vsetíně?

pracuje v neziskovém sektoru

Srdečně blahopřejeme bratru Bendovi!

V rámci galavečera spojeného s vyhlášením ankety o nejlepšího sportovce Jihomoravského kraje za rok 2016 byl do Sportovní síně slávy Jihomoravského kraje uveden bratr Miroslav Benda! V sokolské veřejnosti je znám jako člověk, který sokolské práci věnoval svou lásku a veškerý svůj čas – bez jakéhokoliv nároku na odměnu. Kéž by takových bratrů a sester bylo více!

Michal Doležal, Sokol Brno I. (bohužel, zaslané foto nebylo publikovatelné!)

Pozvánka na turistický pochod

Krajem Karoliny Světlé

T. J. Sokol Český Dub pořádá v sobotu 13. května již 38. ročník turistického pochodu Krajem Karoliny Světlé.

Pořadatelé připravili:

- trasy (i zcela nové) pro zdatné i méně zdatné turisty
- občerstvení v cíli i na trase včetně opékání buřtů
- vystoupení oblíbené country kapely Fotři v lomu u Malého Dubu
11:00 – 15:00 hod.
- oblíbenou biatlonovou střelnici s Ondrou Rybářem
- tradiční kvíz

Termín: sobota, 13. května 2017

Prezentace: sokolovna Český Dub (náměstí)

Trasy 23 – 30 km 7,00 - 9,00 hod.

16 – 18 km 7,30 - 12,00

8 - 14 km 8,00 - 13,00

Start průběžný od 7,00 do 13,00 hod.

Cíl: sokolovna Český Dub do 18,00 hod.

Startovné: děti do 15 let - 20 Kč

ostatní - 30 Kč

Doprava: autobus Liberec – Český Dub přes Ještěd 7, 10 a 8, 10 hod.

přes Hodkovice 8, 40

Český Dub – Liberec přes Ještěd 12, 40 a 16,40 hod.

přes Hodkovice 13, 30 - 17, 30 - 19, 40 hod.

Ubytování: v sále sokolovny ve vlastním spacím pytli

v ubytovně – nutno objednat předem

Účast na vlastní náklady a vlastní nebezpečí, děti do 15 let pouze v doprovodu.

Objednali jsme krásné počasí, těšíme se na Vás!

Nazdar!

Libor Škoda

Informace e-mail: skoda.cdub@seznam.cz

telefon: 728 060 020

„Nikoliv žít, být zdrav je život!“

(Martialis – Epigramy)

Závěrečné slovo – Cicero a Jevtušenko

Asi všechny nás fascinuje, jak rychle běží čas. Už nám zase zbývá pouze rok do dalšího všesokolského sletu, skladby jsou dávno vybrané a právě probíhají první nácvikové srazy. Teď je rozhodující doba k získání zájmu o jednotlivé skladby – a oslava sta let trvání naší republiky by měla být dostatečně přitažlivá. A nejen přitažlivá, měla by vyjadřovat náš vztah k domovu, kultuře a způsobu života.

Dnešní svět se doslova potácí v problémech a nesnázích, které si způsobuje svým neuváženým chováním, pokrytectvím, nedostatkem sebekritiky, snahou o úspěch a soustavným zanedbáváním přirozených lidských práv a povinností. Smutné na tom je, že se to stále opakuje, některé myšlenky a slova minulosti by mohla být zveřejněna dnes a – dokud si nepřecteme jméno autora výroku, budeme věřit, že jsou současná. Takže:

Cituji! „*Rozpočet by měl být vyvážený,*

státní pokladna by se měla znovu naplnit,

veřejný dluh by se měl snížit,

arogance úřednictva by se měla zmírnit a být pod dozorem,

pomoc cizím zemím by se měla omezit

pokud Řím nemá přijít na mizinu.

Lidé se opět musí naučit pracovat namísto toho,

aby žili z veřejné podpory!“

Tohle napsal roku 55 před naším letopočtem Marcus Tullius Cicero. Uplynulo víc než dva tisíce let a řešíme a hlavně – budeme muset řešit – stejné problémy!

Mělo by nás maximálně zajímat, jestli konečně budeme úspěšnější. Disponujeme technickými vymoženostmi, o kterých se kdysi Římanům mohlo pouze zdát. Dovedeme však tyto vymoženosti využívat, ulehčují nám život a činí ho šťastnější? Neřekla bych a asi většina čtenářů se mnou bude souhlasit. Ztrácíme kontakt s přírodou, nevíme co dřív, často nedokážeme hájit myšlenky, které bychom chtěli považovat za správné a věřit jim. Stále něco hledáme – neměli bychom svá toužebná přání trochu zjednodušit a říkat si - s v dubnu zemřelým - ruským básníkem Jevgenijem Jevtušenkem:

„Ať v životě dost krásy vidím,

ať o ní sen můj vždycky ví....

Přeju vám všechno dobré, lidi!

Přejte vše dobré mně i vy!“

A ještě:

*„A srdce vaše kéž se dívá
vždy výš než zrak se osmělí...*

*Děkuji, lidé, děkuji vám,
že budete mi přáteli.“*

Jarina Žitná